

TESTA/APTAUJAS ADAPTĀCIJAS SOĻI

1. Sagatavošanās:

- 1.1. Vispusīga iepazīšanās ar testu/aptaujas pieejamo publikāciju ietvaros un argumentēta lēmuma pieņemšana par adaptācijas lietderīgumu;
- 1.2. Oficiālas atļaujas saņemšana testa/aptaujas adaptācijai un lietošanai;
- 1.3. Oficiālā oriģinālā testa/aptaujas legāla ieguve (rokasgrāmata, stimulmateriāli, testa protokoli);
- 1.4. Vispusīga iepazīšanās ar testa/aptaujas materiālu paketi un tā izstrādes teorētisko pamatojumu;
- 1.5. Testa/aptaujas adaptācijas projekta izstrāde (zināšanas, laiks, resursi).

2. Tulkošana:

- 2.1. Tulkošanas stratēģijas izvēle, tulkotāju un tulkošanas darba sagatavošana;
- 2.2. Tulkošana:
  - 2.2.1. Svarīgi, lai testa/aptaujas tulkotāji labi zinātu ne tikai abas valodas, bet arī kultūrvides, kā arī viņiem būtu kompetence attiecībā uz mērāmo pazīmi,
  - 2.2.2. Turp atpakaļ tulkošana (simetriskā, asimetriskā) vai vienvirziena tulkošana (vismaz divi tulkotāji);
- 2.3. Testa/aptaujas instrukcijas piemērotības pārbaude (papildus skaidrojumu nepieciešamība);
- 2.4. Testa/aptaujas stimulmateriāla izveide atbilstoši oriģinālajām testa/aptaujas formām.

3. Datu ievākšana:

- 3.1. 3-5 respondentu grupā testēšana un intervijas, lai noskaidrotu respondentu viedokli par pantu formulējumu skaidrību, instrukciju izpratni, nepieciešamo laiku. Komentāri var palīdzēt uzlabot tulkojumu;
- 3.2. Tiek ievākti dati 50 cilvēku izlasē vai 200 (ja paredzēts pārbaudīt faktoru struktūru), lai pārbaudītu aptaujas psihometriskos rādītājus, kas ļautu spriest par aptaujas drošumu un pamatotību.

4. Datu apstrāde:

- 4.1. Izveido datu matricu datorā, norādot respondentu sociāldemogrāfiskos raksturotājus un atbildes uz katru pantu;
- 4.2. Veic datu apstrādi, lietojot speciālas datorprogrammas (SPSS, Excel);
- 4.3. Aprēķina psihometriskos rādītājus, kas minēti testa rokasgrāmatā vai aptaujas izveides gaitā:
  - 4.3.1. Testa/aptaujas pantu analīze (panta grūtības/reakcijas indekss, diskriminācijas indekss u.c.),
  - 4.3.2. Testa/aptaujas skalu iekšējās saskaņotības pārbaude (Kronbaha alfa koeficients u.c.),
  - 4.3.3. Testa/aptaujas struktūras pārbaude (apstiprinošā, izpētošā faktoranalīze),
  - 4.3.4. Testa/aptaujas drošuma pārbaude (retesta, daļu, paralēlo formu ticamība),
  - 4.3.5. Testa/aptaujas pamatotības pārbaude (satura, pēc kritērija, konstrukta);
- 4.4. Tiek salīdzināti iegūtie psihometriskie rādītāji ar oriģinālā testa rādītājiem.

5. Rezultātu aprakstīšana:

- 5.1. Testa/aptaujas adaptācijas gaitas un rezultātu aprakstīšana zinātniskā darbā (studiju, bakalaura, maģistra darbs) vai zinātniskā publikācijā;
- 5.2. Ja konstatētas būtiskas nepilnības, tās jāapraksta, sniedzot konkrētus priekšlikumus tālākai aptaujas/testa pilnveidošanai.

Izmantotie informatīvie avoti:

International Test Commission. (2017). The ITC Guidelines for Translating and Adapting Tests (Second edition). [www.InTestCom.org];

Raščevska, M. (2005). Psiholoģisko testu un aptauju konstruēšana un adaptācija. *Rīga: Raka*.

RSU Pētniecības terminu skaidrojošā vārdnīca. Zinātniskās redaktore: Dr. psych., prof. Kristīne Mārtinsone, Dr. psych., prof. Anita Pipere. <https://www.rsu.lv/en/petniecibas-terminu-vardnica>